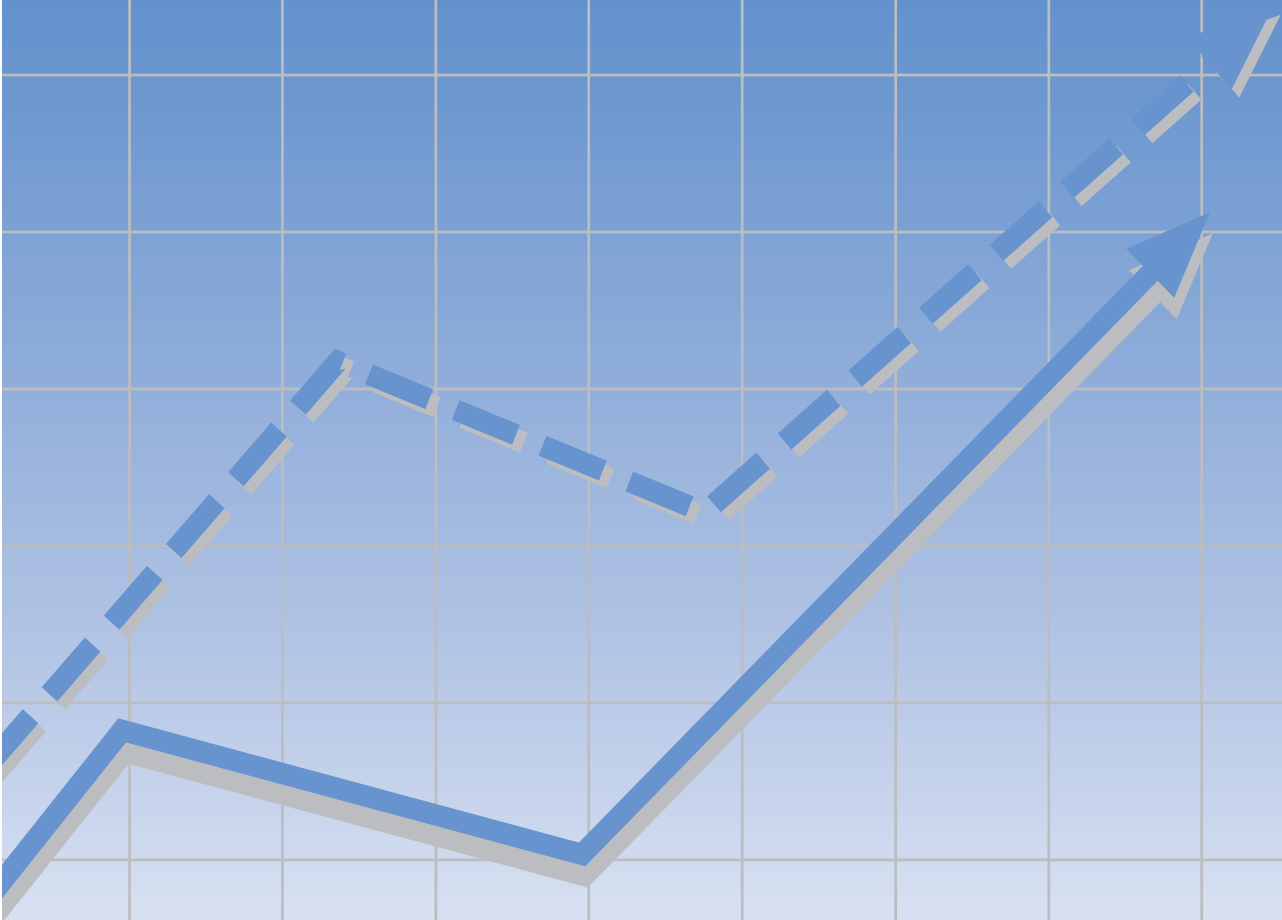

מאפיינים חברתיים וכלכליים של הקשישים

3. מאפיינים חברתיים וכלכליים של הקשישים

מבוא

פרק זה של השנתון עוסק במאפיינים חברתיים וכלכליים נבחרים של הקשישים. מוצגים בו נתונים על רמת השכלה, על תעסוקה, על מקורות הכנסה והרכב הוצאות, ואינדיקציות למצב הכלכלי, כגון: מקבלי השלמת הכנסה, תחולת העוני ובעלות על מוצרים בני-קיימא. כמו כן מוצגים נתונים על מאפיינים נוספים, כגון הרגלי בילוי זמן, מצב הדיור וחשיפה לאלימות.

אחד המאפיינים החשובים הוא רמת ההשכלה, הן כאינדיקציה כללית למצב חברתי-כלכלי, והן בגלל הקשר בין השכלה לבין מאפיינים אחרים, ובהם: תעסוקה, מצב בריאות, הרגלי בריאות, צרכים ודפוסי שימוש בשירותי בריאות ורווחה ודפוסי בילוי זמן.

ההשתתפות של קשישים בכוח העבודה, אף היא גורם חשוב, הן כמקור הכנסה המשפיע על מצבם הכלכלי, והן בגלל חשיבותה של העבודה בחיי האדם המבוגר, אשר משפיעה גם על מעורבותו החברתית. דפוסי ההשתתפות בכוח העבודה מושפעים ממדיניות חברתית, ולא רק מתהליכים חברתיים וכלכליים. הנתונים המוצגים בשנתון מתייחסים גם לאנשים שטרם הגיעו לגיל פרישה, כלומר בני 55+, מכיוון שתהליכי הפרישה מתחילים כבר בגילים אלו.

בדרך כלל הנתונים בלוחות מוצגים ברמת הפרט או לפי הרכב משק הבית, אולם, במספר לוחות המתייחסים למצב הכלכלי הוצגו נתונים המתייחסים למשקי בית שבראשם עומד קשיש, דהיינו, לפי ראש משק הבית.

הנתונים בפרק זה מבוססים על נתוני המוסד לביטוח לאומי, על סקרי כוח אדם, על סקר הוצאות משק הבית ועל סקר הכנסות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. עוד מובאים בשנתון זה נתונים מתוך סקר בני 60 ומעלה משנת 1997; סקר הרגלי קריאה, בילוי וספורט משנת 1999; ונתונים ראשונים מתוך הסקר החברתי משנת 2002, שנערכו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. כמו כן מובאים נתונים מתוך סקר ארצי שנערך על ידי ג'וינט-מכון ברוקדייל בשנת 2003 בנושא השפעת קשיים כלכליים על היבטים נבחרים בחיי הקשישים.

ממצאים עיקריים

- ♦ בחינת **מספר שנות לימוד** בקרב הקשישים מלמדת כי ב-2002 למדו 18% מהם עד ארבע שנות לימוד, 53% למדו 5-12 שנות לימוד ולמעלה מרבע (28%) למדו +13 שנות לימוד. בהשוואה לכלל האוכלוסייה בגיל 15 ומעלה, לקשישים פחות שנות לימוד. למשל, בכלל האוכלוסייה, בקצה האחד - 5% הם בעלי 0-4 ארבע שנות לימוד, ובקצה השני - 39% הם בעלי +13 שנות לימוד (לוח 3.1).
- **במהלך השנים** עלתה מאוד רמת ההשכלה בקרב הקשישים. לדוגמה, בשנת 1970, כ-40% מהם למדו עד ארבע שנות לימוד לעומת 18% בשנת 2002, ורק כ-11% היו בעלי +13 שנות לימוד לעומת 28% בשנת 2002 (לוח 3.1).
- קיימים **הבדלים בשנות לימוד בין המינים**: בשנת 2002, אחוז הגברים הקשישים שלמדו עד ארבע שנות לימוד (13%), נמוך מזה של הנשים הקשישות (22%), ובקצה השני, כשליש (33%) מהגברים למדו +13 שנות לימוד, בהשוואה ל-25% מהנשים (לוח 3.1).
- קיימים **הבדלים במספר שנות לימוד בין קבוצות האוכלוסייה**: אחוז הקשישים היהודים שלמדו עד ארבע שנות לימוד נמוך מאחוז הקשישים בני דתות אחרות, הן בקרב הגברים והן בקרב הנשים. אחוז הקשישים בני דתות אחרות שלמדו עד ארבע שנות לימוד הגיע בשנת 2002 ל-40% בקרב הגברים ול-65% בקרב הנשים, בהשוואה ל-11% ול-19%, בהתאמה, בקרב היהודים (לוח 3.2).
- קיימים **הבדלים במספר שנות ההשכלה גם בקרב הקשישים היהודים לפי** יבשת הלידה. אחוז ילידי אסיה-אפריקה שלמדו עד ארבע שנות לימוד מגיע

ל-38% בהשוואה ל-4% בקרב ילידי ישראל ו-7% בקרב ילידי אירופה-אמריקה. הבדלים אלו ניכרים גם בקצה השני של הסקלה: ל-8% מילידי אסיה-אפריקה יש השכלה של +13 שנות לימוד, לעומת 40% מקרב ילידי ישראל, ו-38% מקרב ילידי אירופה-אמריקה (לוח 3.3).

- ההבדלים בין היהודים לבני דתות אחרות באים לידי ביטוי גם לפי **סוג בית הספר האחרון** שבו למדו הקשישים: כ-10% מהקשישים היהודים לא למדו בבית ספר, לעומת 38% מהקשישים בני דתות אחרות; מאידך, כ-30% מהקשישים היהודים למדו במוסד על-תיכוני או במוסד אקדמי, לעומת 11% בקרב הקשישים הלא-יהודים (לוח 3.4).

- בבחינת **תעודת הסיום הגבוהה ביותר** שקיבלו, נמצא של-28% מבני +65 התעודה הגבוהה ביותר היא של בית ספר יסודי או חט"ב, בהשוואה ל-24% בכלל האוכלוסייה (בני 15 ומעלה). אחוז הקשישים אשר תעודת הסיום הגבוהה ביותר שלהם היא תעודת בגרות (11%) נמוך בהשוואה לכלל האוכלוסייה (21%). עם זאת לא נמצאו הבדלים באחוז בני +65 לעומת כלל האוכלוסייה בעלי תואר אקדמי (כחמישית בקרב שתי האוכלוסיות); (לוח 3.5).

♦ מנתוני סקר בני 60 ומעלה משנת 1997, עולה כי 18% מהקשישים אינם **יודעים לדבר עברית** כלל. אחוז הגברים שאינם יודעים לדבר עברית נמוך מזה של הנשים (14% ו-22%, בהתאמה). אחוז הקשישים שאינם יודעים לדבר עברית גבוה בקרב עולי בריה"מ לשעבר (60%) ובקרב האוכלוסייה הערבית (68%): בקרב הגברים הערבים - 43% ו-89% בקרב הנשים הערביות); (לוח 3.6).

♦ עוד עולה מנתוני סקר בני 60 ומעלה כי 36% מהקשישים אינם **יודעים לקרוא בעברית** (25% מהגברים ו-44% מהנשים); (לוח 3.7). שלושה עשר אחוזים מהקשישים אינם **יודעים לקרוא כלל** (באף שפה). אחוז הגברים שאינם יודעים לקרוא כלל נמוך מזה של הנשים (8% ו-17%, בהתאמה); (לוח 3.8).

♦ ב-2002 **השתתפו בכוח העבודה** 9% מהקשישים: 15% מהגברים ו-5% מהנשים. בקרב בני 65-69 השיעור גבוה יותר ומגיע ל-19%: 28% מהגברים ו-11% מהנשים. עם השנים, יורדים שיעורי ההשתתפות של הקשישים הגברים בכוח העבודה: בשנת 1970 היה שיעור ההשתתפות יותר מכפול מהשיעור בשנת 2002. בקרב הנשים לא נמצא שינוי בשיעור ההשתתפות בתקופה זו (לוח 3.9).

- אחוז הגברים בכוח העבודה מצטמצם, לא רק בקרב בני +65, אלא גם בקרב בני +55. בשנת 1970 כ-89% מהגברים בני 55-64 השתתפו בכוח העבודה, לעומת 66% בשנת 2002. לעומת זאת, אחוז הנשים בנות 55-64 בכוח העבודה גדל והגיע ל-41% בשנת 2002 לעומת 22% בשנת 1970 (לוח 3.9).
- שיעור המועסקים בקרב בני +65 קרוב לשיעורם בכוח העבודה האזרחי. עם השנים ירד שיעור המועסקים מ-18% ב-1970 ל-10% ב-2002 (לוח 3.10).
- שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בגיל +65 עולה עם העלייה ברמת ההשכלה. כך, למשל, בשנת 2002, השתתפו 5% מהקשישים שלמדו בין חמש לשמונה שנות לימוד בכוח העבודה, בהשוואה ל-21% בקרב הקשישים שלמדו +16 שנות לימוד (לוח 3.11).
- אחוז בני +65 שהיו מועסקים במשרה חלקית מתוך אלה שבכוח העבודה בשנת 2002 היה 56%; 48% בקרב הגברים ו-73% בקרב הנשים. אחוז זה עלה עם השנים בקרב הגברים, ואילו בקרב הנשים אין הבדלים במהלך השנים (לוח 3.12). ממוצע שעות העבודה לשבוע היה 32 בקרב הגברים ו-22 בקרב הנשים (לוח 3.13).
- שלושת הענפים הכלכליים המובילים מבחינת תעסוקת קשישים הם מסחר, שירותים עסקיים ושירותי רווחה. גברים קשישים מועסקים יותר במסחר, בתעשייה ובשירותים עסקיים. נשים קשישות מועסקות יותר בשירותי רווחה, במסחר ובשירותים קהילתיים (לוח 3.14).
- בחינת משלחי-היד של הקשישים המועסקים מלמדת כי המקצועות המובילים בקרב הגברים הם עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי, אקדמאים וסוכנים, עובדי מכירות ועובדי שירותים. בקרב הנשים המקצועות המובילים הם: סוכנים, עובדי מכירות ועובדי שירותים, עובדי פקידות ואקדמאים (לוח 3.15).
- ♦ ב-2002 ההכנסה הכספית ברוטו למשק בית שבו גר קשיש בגפו היא בממוצע 4,028 ש"ח. ההכנסה הכספית ברוטו למשק בית שבו גר זוג קשישים היא 7,654 ש"ח. רכיב ההכנסה העיקרי במשק בית של קשיש בודד הוא קצבאות ותמיכות (50%) וההכנסות מפנסיות וקופות גמל מהוות 36% מההכנסה. במשק בית של זוג קשישים מהוות הפנסיות והקצבאות והתמיכות 36% מההכנסה כל אחת (לוח 3.16).

- הרכיב העיקרי **בהוצאה החודשית הממוצעת** של משקי בית של קשישים הוא דיור. במשקי בית שבהם גר קשיש לבד משקלו של מרכיב זה גבוה במיוחד (42%) לעומת 30% במשקי בית של זוג. מזון הוא הסעיף השני בגודלו במשק בית שבו גר קשיש לבד (14%) ושלישי בגודלו במשק בית שבו גרים זוג קשישים (18%). במשק בית של זוג, סעיף התחבורה והתקשורת מהווה 18% מההוצאה, בעוד שבמשק בית של יחיד סעיף זה מהווה רק 8% מההוצאה. בקרב כלל משקי הבית באוכלוסייה, הרכיבים העיקריים בהוצאה החודשית הם דיור (24%), תחבורה ותקשורת (20%) ומזון (17%); (לוח 3.17).
- בדומה לכלל האוכלוסייה, קצת למעלה מרבע מההוצאות **על אחזקת הדירה ומשק הבית** במשקי בית של קשישים, הם על חשמל וחימום הדירה. המרכיב של עזרה בבית גבוה יותר במשקי בית של קשישים בודדים (22% מההוצאה) לעומת כלל משקי הבית באוכלוסייה (17%); (לוח 3.18).
- **בהוצאות על בריאות**, המרכיב של ריפוי שיניים נמוך יותר במשקי בית של קשישים לעומת כלל משקי הבית, ובמיוחד במשקי בית של קשישים בודדים (לוח 3.18).
- מתוך **ההוצאה לתחבורה ולתקשורת**, סעיף ההוצאות לכלי רכב הוא הגבוה ביותר ומהווה 41% אצל הקשישים הגרים לבדם, 49% במשקי בית של קשישים שאינם בודדים ו-54% בקרב כלל משקי הבית באוכלוסייה. הוצאות התקשורת, טלפון ודואר של קשישים הגרים לבד הן כשליש מההוצאות התחבורה והתקשורת לעומת 13% בקרב משקי בית של זוג קשישים (לוח 3.18).
- ♦ ב-2002 קיבלו 37% מהקשישים **פנסיה שוטפת ממקום עבודה** או מקופת פנסיה הקשורה בעבודה (לא כולל הכנסות שוטפות ממקור פרטי ופנסיות מחו"ל). בקרב הגברים, 52% קיבלו פנסיה, לעומת 28% בקרב הנשים. בשנים האחרונות עולה אחוז בני +65 המקבלים פנסיה (לוח 3.19).
- ♦ שלושים אחוזים ממקבלי קצבת זיקנה ושאיירים קיבלו **השלמת הכנסה** מהמוסד לביטוח לאומי בשנת 2002. אחוז מקבלי השלמת ההכנסה לא השתנה באופן משמעותי מאז 1990, אז עמד על 32% (לוח 3.20).
- קיימים **הבדלים בין היישובים** השונים בארץ בשיעור המקבלים **השלמת הכנסה**, מבין מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים. היישובים הבולטים באחוז הגבוה יחסית של מקבלי השלמת הכנסה (למעלה מ-60%) הם: אריאל, רהט,

מעלות-תרשיחא, ערערה בנגב, נתיבות, כרמיאל, אופקים, ערד. היישובים הבולטים באחוז הנמוך יחסית של מקבלי השלמת הכנסה (פחות מ-20%) הם מכבים-רעות, גבעתיים, רמת השרון, שוהם, זכרון יעקב, קרית טבעון, רמת גן, מבשרת ציון, ירכא, קרית אונו, גני תקווה, הרצליה, רעננה, גבעת שמואל, הוד השרון, תל אביב-יפו, גבעת זאב, גן יבנה, נס ציונה, בני ברק (לוח 3.21). המועצות האזוריות הבולטות באחוז גבוה של מקבלי השלמת הכנסה הן: אל בטוף ומגילות, שבהן אחוז מקבלי השלמת הכנסה מגיע לכ-50% (לוח 3.22).

- משקי הבית של קשישים מהווים 27% מכלל משקי הבית באוכלוסייה. במיון על-פי הכנסה נטו של משק הבית לנפש סטנדרטית, הם מהווים 18% ממשקי הבית **בעשירון התחתון** ו-28% ממשקי הבית **בעשירון העליון** (לוח 3.23).

♦ בשנת 2002 היו כ-74 אלף **משפחות עניות** (לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים) אשר בראשן עומד קשיש, המהוות כ-20% מכלל המשפחות אשר בראשן עומד קשיש (נשים בנות +60 וגברים בני +65). כ-123 אלף נפשות חיות במשפחות אלו, ומהוות כ-20% מכלל הנפשות החיות במשפחות אשר בראשן עומד קשיש. תחולת העוני בקרב משפחות אשר בראשן עומד קשיש ירדה באופן ניכר בעקבות תשלומי ההעברה. לפני תשלומים אלו היה מספר המשפחות העניות אשר בראשן עומד קשיש כ-215 אלף, והן היו כ-60% מכלל המשפחות אשר בראשן עומד קשיש, כלומר ירידה של 65% במספר המשפחות העניות (לוח 3.24). במחוזות הצפון והדרום אחוז המשפחות העניות שבראשן עומד קשיש גבוה במיוחד: 40% ו-26%, בהתאמה (לוח 3.25).

- בחינת **העוני בקרב הקשישים לפי הרכב משק הבית** מראה כי אחוז הקשישים העניים גבוה יותר בקרב קשישים הגרים לבד ומגיע ל-23% לעומת 17% בקרב קשישים הגרים עם בן זוג ו/או ילדים (לוח 3.26).

- משפחות שבראשן עומד קשיש הן 23% מהמשפחות העניות בישראל בשנת 2002 (לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים); (לוח 3.27).

- 12% ממשקי הבית של בני +65 סובלים מאי-ביטחון תזונתי מתון (דהיינו יש דאגה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון, יש מגמה של צמצום באיכות המזון ויש מגמה מתונה של צמצום בהיקף צריכת המזון), ו-7% ממשקי הבית סובלים מאי-ביטחון תזונתי חמור (יש דאגה רבה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון ויש צמצום ניכר באיכות המזון ובהיקף צריכתו); (לוח 3.28).

◆ קיימים הבדלים באשר לבעלות על מוצרים בני-קיימא במשקי בית של קשישים. לדוגמה, ב-48% ממשקי הבית של קשישים הגרים לבדם יש מכשיר מיקרוגל, לעומת 68% ממשקי הבית של זוג שלפחות אחד מהם קשיש (לעומת 72% מכלל משקי הבית באוכלוסייה). מכונת כביסה מצויה ב-86% ממשקי הבית של קשישים הגרים בגפם וב-96% ממשקי הבית של זוגות קשישים (וב-94% מכלל משקי הבית באוכלוסייה). ב-10% ממשקי הבית של קשישים הגרים לבדם יש מחשב, וב-18% ממשקי הבית של זוגות שלפחות אחד מהם קשיש (וב-54% מכלל משקי הבית באוכלוסייה). ב-12% ממשקי הבית של קשישים הגרים לבד יש מכונת אחת לפחות, לעומת 42% ממשקי הבית של זוגות שלפחות אחד מהם קשיש וב-57% בכלל משקי הבית באוכלוסייה (לוח 3.30).

- לפי סקר בני +60 של שנת 1997, כמעט לכל קשיש חמישי יש בבית מערכת או מכשיר לקריאת מצוקה. אחוז הקשישים בני +80 שיש להם מערכת או מכשיר כזה הוא יותר מכפול מהאחוז בקרב בני 65-74 (31% ו-14%, בהתאמה). כמו כן, אחוז הנשים שיש להן מערכת או מכשיר כזה גבוה מהאחוז המקביל בקרב הגברים (21% ו-16%, בהתאמה). אחוז הקשישים העולים מבריה"מ לשעבר שיש להם מערכת או מכשיר לקריאת מצוקה מגיע ל-7%, ובקרב האוכלוסייה הערבית אחוז זה הוא כמעט אפסי. ל-12% מהקשישים יש בדירתם מעקה או ידית אחיזה בשירותים, ולאחוז כפול (24%) יש בדירתם מעקה או ידית אחיזה באמבטיה או במקלחת. גם לגבי עזרים אלה ניתן לראות עלייה ברורה בהימצאותם בדירה עם העלייה בגיל (לוח 3.32).

- ב-68% ממשקי הבית של בני +65 לא קר בחורף. ב-15% ממשקי הבית קר לפעמים, ב-9% קר לעתים קרובות וב-8% קר תמיד (לוח 3.33).

- ב-85% ממשקי הבית של בני +65 יש מים חמים כל יום, ב-10% יש מים חמים 2-3 פעמים בשבוע, ב-5% יש מים חמים פעם בשבוע או בכלל אין (לוח 3.34).

- מנתוני הסקר החברתי שנערך על ידי הלמ"ס ב-2002 עולה כי בני +65 בדרך כלל מרוצים מתנאי הדיור ומסביבת מגוריהם. 87% מהם מרוצים מגודל הדירה לעומת 76% מקרב כלל האוכלוסייה. הקשישים סובלים מהעדר גישה נוחה לדירתם בגלל מדרגות: ל-36% מהקשישים (40% בקרב הנשים) המדרגות מפריעות בגישה לדירה, לעומת 24% בכלל האוכלוסייה. 74% מהקשישים מרוצים ממצבה הפיזי של הדירה לעומת 69% בכלל האוכלוסייה. 85% מהקשישים שבעי רצון מהיחסים עם השכנים, אך 32% מהם (43% בקרב

הנשים) חוששים ללכת לבד באזור מגוריהם בשעת החשכה לעומת 26% בכלל האוכלוסייה (לוח 3.36).

♦ אחד עשר אחוזים מהקשישים בקהילה **מתנדבים**: 12% מהגברים ו-10% מהנשים. שיעור המתנדבים יורד עם הגיל ועומד על 7% בקרב בני +80. שיעור המתנדבים גבוה יותר בקרב היהודים (12%), נמוך יותר אצל עולי בריה"מ לשעבר (6%) ובקרב הערבים הוא אחוז אחד. שיעור המתנדבים גבוה בקרב ילידי ישראל (22%), לעומת 13% בקרב ילידי אירופה-אמריקה ו-6% בקרב ילידי אסיה-אפריקה (לוח 3.37).

♦ מנתוני סקר הרגלי קריאה, בילוי וספורט של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שנערך ב-1999, עולה כי 61% מהקשישים **קוראים עיתון יומי** פעם בשבוע לפחות לעומת 76% בקרב כלל האוכלוסייה. לגבי שפת העיתונים, 35% מהקשישים קוראים בעברית בלבד ו-22% קוראים עיתון בשפות אחרות בלבד. עוד עולה מהסקר כי 38% מהקשישים **קוראים ספר** אחד בחודש לפחות, לעומת 47% בקרב כלל האוכלוסייה, ו-8% מהם רשומים בספרייה (לעומת 20% בכלל האוכלוסייה); (לוח 3.38).

- נתוני הסקר מראים, כי בדומה לכלל האוכלוסייה, 14% מהקשישים משתתפים באופן פעיל **בחוגים לחובבים**. לעומת זאת, 6% מהקשישים **השתמשו במחשב** שלא לצורך עבודה או לימודים, לעומת 30% בכלל האוכלוסייה. שליש מהקשישים ביקרו במופעי במה פעם אחת לפחות בשנה האחרונה (לעומת 43% מקרב כלל האוכלוסייה), וחמישית מהם ביקרו במוזיאון בארץ לפחות פעם אחת בשנה האחרונה (לעומת 28% בכלל האוכלוסייה); (לוח 3.39).

♦ מסקר **הרגלי נסיעה** של הלמ"ס שנערך ב-1996/97 עולה כי 39% מהנסיעות של קשישים הן נסיעות באוטובוס; זאת לעומת 20% מהנסיעות של כלל האוכלוסייה (בני +8). למעשה, ההבדל בין הקשישים לבין כלל האוכלוסייה משתקף בעיקר בקרב משקי הבית שאין ברשותם רכב: שני שלישים מהנסיעות של הקשישים בקבוצה זו הן נסיעות באוטובוס, לעומת כמחצית מהנסיעות של כלל האוכלוסייה. בקרב משקי הבית שיש ברשותם רכב, 78% מהנסיעות של הקשישים הן נסיעות במכונית פרטית לעומת 68% מהנסיעות של כלל האוכלוסייה (לוח 3.40).

- בבדיקת **מטרת הנסיעה** מתברר כי אחוז הנסיעות של קשישים המיועדות לקניות ולסידורים כפול מהאחוז המקביל בקרב כלל האוכלוסייה (23% ו-11%, בהתאמה). עוד עולה מן הנתונים, כי מטרת 13% מנסיעותיהם של קשישים היא ביקור קרובים, לעומת 9% בקרב כלל האוכלוסייה. מן העבר השני נמצא כי אחוז הנסיעות של קשישים לעבודה (כולל ענייני עבודה) הוא שלישי מהאחוז בקרב כלל האוכלוסייה (8% ו-22%, בהתאמה); (לוח 3.41).
- עשרים ושבעה אחוזים מהקשישים **מורשים לנהוג** (בשנת 2002). אחוז הגברים המורשים לנהוג גבוה פי ארבעה מאחוז הנשים (47% ו-12%, בהתאמה). אחוז המורשים לנהוג בקרב כלל האוכלוסייה בגיל 17 ומעלה (64%) גבוה בהרבה מאחוז הקשישים (לוח 3.42).
- ♦ בסקר החברתי של שנת 2002, דיווחו 14% מהקשישים כי **נחשפו לעבריינות**. בין היתר, מעשים אלה כוללים פריצה לדירה (על כך דיווחו 6% מהקשישים) וגניבה ללא שימוש בכוח או ללא איום בשימוש בכוח (5%). על פריצה לרכב התלוננו 10% מהקשישים. מתוך הנפגעים מפריצה לדירה 64% התלוננו במשטרה על המקרה, ו-505 מהנפגעים מפריצה לרכב דיווחו על כך למשטרה (לוח 3.43).

הגדרות והסברים

קבוצות אוכלוסייה ודת: החל משנת 1999, שינתה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את ההגדרות של קבוצות האוכלוסייה. לפי ההגדרה החדשה, הקבוצה "יהודים ואחרים" כוללת יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואנשים ללא סיווג דת; הקבוצה "אוכלוסייה ערבית" כוללת מוסלמים, נוצרים-ערבים ודרוזים. הנתונים מוצגים על-פי ההגדרה החדשה, אם כי כאשר מדובר בנתונים שקדמו לקביעת ההגדרה החדשה, כגון לוחות היסטוריים או לוחות המבוססים על סקרי כוח אדם, הם מוצגים על-פי ההגדרה הקודמת של קבוצות אוכלוסייה: יהודים בלבד, וקבוצת "בני דתות אחרות" הכוללת ערבים, נוצרים שאינם ערבים ואנשים ללא סיווג דת. יש לציין כי סקר בני 60 ומעלה נערך בשנת 1997 על-פי ההגדרה החדשה. לוח אחד כולל התייחסות לפי דת: יהודים, מוסלמים, נוצרים, דרוזים ו"ללא סיווג דת" - קבוצה הכוללת גם דתות שלא פורטו בנפרד.

סקרי כוח אדם: לוחות רבים בפרק זה מקורם בסקרי כוח אדם, המבוצעים על-ידי הלמ"ס משנת 1954. אוכלוסיית הסקר כוללת את האוכלוסייה הקבועה (דה-יורה)

של מדינת ישראל - בני 15 ומעלה, את התושבים היהודים הגרים ביהודה, שומרון וחבל עזה וגם עולים בכוח ותושבים קבועים השוהים בחוץ לארץ תקופה של פחות משנה. לא נכללו בסקר תיירים ותושבים ארעיים, אלא אם כן שהו בישראל יותר משנה ברציפות. החל מ-1968, נכללה בסקר אוכלוסיית מזרח ירושלים, והחל משנת 1982 נכללו גם התושבים הדרוזים בנפת גולן.

למידע נוסף על סקרי כוח אדם, מומלץ לעיין במקור.

שנות לימוד: מספר השנים שלמד הנחקר באופן סדיר בבתי ספר, ולא לימוד עצמי או השתתפות בקורסים לא סדירים. בספירת השנים מביאים בחשבון רק שנות לימוד שהסתיימו. אם אדם לומד בעת הפקידה, שנת הלימוד מובאת בחשבון.

סוג בית ספר אחרון: סוג בית הספר האחרון שבו למד או לומד הנחקר, גם אם לא סיים את לימודיו בו.

ראש משק הבית: בלוחות על נתוני עוני, ראש משק הבית הוא ראש משק בית כלכלי. הגדרת ראש משק הבית נקבעת לפי "מידת" ההשתייכות לכוח העבודה, ללא התייחסות לגיל ולמין.

- ראש משק הבית הוא המפרנס העיקרי של משק הבית, כלומר המועסק שעובד 35 שעות או יותר בשבוע הקובע (כולל איש צבא קבע), והוא קודם למועסק שעובד עד 34 שעות בשבוע, שקודם לבלתי-מועסק.

- אם יש יותר מאדם אחד במשק הבית שמתאים, לפי ההגדרה, להיות ראש משק בית, ייקבע ראש משק הבית לפי סדר העדיפות שקובע המרואיין.

- אם אין מפרנס במשק הבית, ייקבע כראש משק הבית האדם שהמרואיין מחשיב כראש משק הבית.

הערה: ראש משק הבית הוא אדם בן 18 ומעלה (להוציא משקי בית שבהם המפרנס היחידי הוא בגיל 15-17 ומשקי בית שבהם יש בני 15-17 בלבד).

השבוע הקובע הוא השבוע המסתיים בשבת שלפני בוא הפוקד למשק הבית.

כוח העבודה האזרחי: כוח העבודה האזרחי כולל את כל האנשים מגיל 15 ומעלה, שהיו "מועסקים" או "בלתי-מועסקים" בשבוע הקובע לפי הגדרות אלה: מועסקים הם אנשים שעבדו לפחות שעה אחת ב"שבוע הקובע" בעבודה כלשהי תמורת שכר,

רווח או תמורה אחרת; כל העובדים בקיבוצים (בין בשירותים ובין בענפים אחרים); בני משפחה שעבדו ללא תשלום 15 שעות ויותר בשבוע; אנשים השוהים במוסדות שעבדו 15 שעות ויותר בשבוע.

קבוצת "המועסקים" מורכבת משלוש קבוצות משנה:

- "עבדו עבודה מלאה" - עובדים שעבדו 35 שעות או יותר בשבוע הקובע. מניין השעות כולל את השעות שהעובד היה עסוק בהן בקשר לעבודתו או לעסקו, כולל שעות נוספות עם או בלי תשלום, שעות המתנה (כגון שעות ההמתנה לעבודה של בעל מונית או של סבל) ושעות ההכנה, שהן שעות עבודה הקשורות בעבודה, אפילו אינן מבוצעות במקום העבודה (כגון בדיקה והכנת שיעורים וחזרות).
 - "עבדו עבודה חלקית" - עובדים שעבדו בין שעה ל-34 שעות בשבוע הקובע.
 - "נעדרו זמנית מעבודתם הרגילה" - עובדים שנעדרו מעבודתם במשך כל השבוע הקובע לרגל מחלה, חופשה, מילואים, שביתה, מזג אוויר לא מתאים, הפסקת עבודה זמנית (עד 30 יום) או מסיבה אחרת. אנשים שנעדרו מעבודתם וגם חיפשו עבודה אחרת מוגדרים כנעדרים זמנית מעבודתם.
 - ♦ "בלתי-מועסקים" הם אנשים שלא עבדו כלל (אפילו שעה אחת) בשבוע הקובע וחיפשו עבודה באופן פעיל בארבעת השבועות האחרונים, כגון על-ידי רישום בלשכת העבודה של שירות התעסוקה או על-ידי פנייה אישית או בכתב, והיו יכולים להתחיל לעבוד בשבוע הקובע, לו הוצעה להם עבודה מתאימה ("זמינות לעבודה").
- אנשים שאינם בכוח העבודה האזרחי** הם גילאי 15 ומעלה, שלא היו "מועסקים" או "בלתי-מועסקים" בשבוע הקובע. בקבוצה זו נכללו אנשים שעבדו בהתנדבות ללא כל תמורה, עקרות בית, תלמידים, אינם מסוגלים לעבוד, אנשים החיים מפנסיה, מרנטה וכדומה, שלא עבדו אפילו שעה אחת בשבוע הקובע. כן, נכללו בקבוצה זו חיילים בשירות סדיר.
- ענף כלכלי** הוא ענף שאליו משתייך המפעל או המוסד, שהמועסק עבד בו. המועסקים בקיבוצים סווגו בהתאם לענף פעילותם.

משלח יד מתייחס לעבודה שהמועסק מבצע במקום עבודתו, בלי להתחשב במקצוע שלמד, אם אינו עוסק בו.

קצבת זיקנה ושאירים

מבוטחים בקצבת זיקנה ושאירים הם תושבי ישראל שמלאו להם 18 שנה, למעט מי שעלה ארצה בגיל 60 ומעלה. זכאי לקצבת זיקנה הוא כל מבוטח, כאמור, שהגיע לגיל קצבת זיקנה: לגבר 70 שנה, לאישה 65 שנים - ללא מבחן הכנסות; או לגבר 65 שנים, לאישה 60 שנה - לפי מבחן הכנסות. אישה נשואה ואלמנה בת קצבה (עקרת בית) העובדות במשק ביתן, זכאיות גם הן לקצבת זיקנה בזכות עצמן מגיל 65 - למי שהגיעה לגיל זה לאחר 1 בינואר 1995. זכאים לגמלת שאירים אלמנים וילדיהם של תושבי ישראל המבוטחים כאמור לעיל.

קבלת הגמלה לפי חוק הביטוח הלאומי: לפי סעיף 1א לחוק, גובה הקצבה ליחיד הוא 16% מהשכר הממוצע לפי חוק, ולזוג - 24% מהשכר הממוצע לפי חוק.

קבלת הגמלה לא לפי חוק הביטוח הלאומי: המוסד לביטוח לאומי משלם לקשישים ולשאירים שאינם זכאים לקצבה על-פי חוק הביטוח הלאומי, קצבאות הממומנות על-ידי הממשלה. זכאים לגמלה זו בעיקר עולים חדשים שעלו ארצה לאחר גיל 60, ולכן אינם מבוטחים על-פי חוק הביטוח הלאומי. שיעורי הקצבאות המשולמים להם זהים לשיעורי הקצבה לפי חוק, והזכאות מותנית בדרך כלל במבחן הכנסה.

השלמת הכנסה: תוספת לא-גבייתית הניתנת למקבלי קצבה, שאין להם הכנסה אחרת העולה על 13% או על 17% מהשכר הממוצע (לבודד או ללא-בודד, בהתאמה), בכפוף לתנאים המוגדרים בחוק הבטחת הכנסה לזכאים לקצבאות לפי חוק הביטוח הלאומי.

למידע נוסף על קצבות הביטוח הלאומי, מומלץ לעיין ברבעון הסטטיסטי של המוסד לביטוח לאומי.

ממדי העוני

משפחה שהכנסתה הפנויה לנפש סטנדרטית (ראה להלן הגדרת "נפש סטנדרטית") נמוכה מקו העוני לנפש סטנדרטית מוגדרת כ**משפחה ענייה**.

קו העוני מוגדר כרמת ההכנסה השווה ל-50% מההכנסה החציונית הפנויה לנפש סטנדרטית. קו העוני מותאם לגודל המשפחה על-ידי שימוש בסולם שקילות, המתרגם את מספר הנפשות במשפחה לנפשות סטנדרטיות.

הכנסה פנויה היא ההכנסה הכלכלית של המשפחה (הכנסה המתקבלת מעבודה ומבעלות על אמצעי ייצור פיזיים ונכסים פיננסיים), בתוספת תשלומי העברה ובניכוי מסים ישירים.

תחולת העוני הוא מדד המציין את היקף העוני במונחים של שיעור המשפחות העניות בכלל האוכלוסייה.

על דרך מדידת העוני בישראל מומלץ לקרוא בסקירה השנתית של המוסד לביטוח לאומי.

ביטחון תזונתי: מדד "ביטחון תזונתי" פותח על-ידי משרד החקלאות והבריאות האמריקני והוא מתבסס על דיווח האוכלוסייה. אי-ביטחון תזונתי מוגדר כ"חוסר יכולת לרכוש באופן אמין וסדיר מספיק מזון מזין בדרכים החברתיות המקובלות, עקב קשיים כלכליים" (Bickel et al., 2000). דרגות החומרה של ביטחון תזונתי מוגדרות באופן הבא:

ביטחון תזונתי: אין דאגה, או כמעט אין דאגה להספקת המזון וניהול תקציב המזון, אין מגמה של צמצום באיכות המזון ואין צמצום בהיקף צריכת המזון.

אי-ביטחון תזונתי מתון: יש דאגה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון, יש מגמה של צמצום באיכות המזון ויש מגמה מתונה של צמצום בהיקף צריכת המזון.

אי-ביטחון תזונתי חמור: יש דאגה רבה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון ויש צמצום ניכר באיכות המזון ובהיקף צריכתו.

הלוחות בנושא ביטחון תזונתי מבוססים על סקר ארצי שנערך על ידי ג'וינט-מכון ברוקדייל בשנת 2003.

לוחות המבוססים על נתונים מסקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

הגדרת הגיל בלוחות אלו שונה מאשר ביתר לוחות השנתון. בלוחות אלו גברים מוגדרים קשישים מגיל 65 ונשים - מגיל 60. דבר זה נעשה לצורך תיאום עם הגדרת הגיל המקובלת לקבלת פנסיה.

משק בית: קבוצת אנשים הגרים רוב ימות השבוע באותה דירה, ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. במשק הבית נכללים בני משפחה שהם חיילים או לומדים בפנימיות.

משקי בית של קשישים חולקו לשלוש קטגוריות:

- קשישים בודדים הם קשישים הגרים לבד, כלומר במשק בית של יחיד;
- זוג שלפחות אחד מהם קשיש הוא משק בית של שני פרטים אשר לפחות אחד מהם מוגדר כקשיש לפי הגדרת הגיל המפורטת למעלה. מתוך קבוצה זו הופרדו משקי בית של זוג אשר שניהם קשישים;
- משקי בית אחרים הם משקי בית בני יותר משתי נפשות אשר לפחות אחד הפרטים המתגוררים בהם הוא קשיש.

נפש סטנדרטית: כדי לדרג את המשפחות לפי מצבן הכלכלי, עדיף למיין אותן לפי הכנסתן לנפש, ולא לפי ההכנסה המשפחתית הכוללת; וכדי להתחשב ביתרונות הכלכליים לגודל משפחה, הן מוינו, לא לפי ההכנסה המשפחתית המחולקת במספר הנפשות למעשה, אלא לפי ההכנסה המשפחתית המחולקת במספר "הנפשות הסטנדרטיות".

נפש סטנדרטית נקבעת על-פי סולם שקילות המתרגם את מספר הנפשות במשפחה למספר הנפשות ה"תקניות" שבה. כך, לכל נפש נוספת במשפחה מיוחסת השפעה שולית קטנה יותר מבחינת העומס המוטל על תקציב המשפחה. במלים אחרות, תוספת ההכנסה הנחוצה למשפחה כדי לשמור על רמת חיים קבועה, פוחתת עם גידול מספר הנפשות במשפחה.

לפרטים נוספים על דרך חישוב נפש סטנדרטית מומלץ לעיין בסקר הוצאות המשפחה של הלמ"ס, או בסקירה השנתית של המוסד לביטוח לאומי.

הכנסה כספית ברוטו: סך ההכנסות הכספיות השוטפות של משק הבית לפני ניכוי תשלומי החובה. הכנסה זו כוללת את כל ההכנסות מעבודה שכירה של כל אחד מבני משק הבית (עם כל התוספות, כגון חודש 13, דמי הבראה וביגוד, שעות נוספות ופרמיות), מעבודה עצמאית או מעסק, הכנסות שוטפות מתמיכות (כולל העברות ממשקי בית אחרים) ומפנסיות, וכן הכנסות כספיות מרכוש, מריבית ומדיבידנד.

תשלומי חובה: המסים הישירים המוטלים על ההכנסות השוטפות - מס הכנסה ותשלומים לביטוח הלאומי.

הכנסה כספית נטו: הכנסה כספית ברוטו בניכוי תשלומי חובה.

הכנסה מהון: כוללת הכנסות מרנטה בארץ ומחו"ל, הכנסות מריבית על פיקדונות ועל איגרות חוב, דיבידנדים על מניות, וכן, את זקיפת הריבית האלטרנטיבית על ההון המושקע בדירה (שאינה בשכירות), הכנסה זקופה מהשתתפות מוסדית בתשלום שכר דירה, והריבית האלטרנטיבית על ההון המושקע ברכב.

פנסיה: הכנסה שוטפת ממקום עבודה או מקופת פנסיה הקשורה בעבודה. לא כולל הכנסה שוטפת ממקור פרטי ופנסיות מחו"ל.

הוצאות לתצרוכת: סך-כל התשלומים שמשלם משק הבית על קניית מוצרים או שירותים, וכן צריכת שירותי דירה ורכב (שקנייתם מוגדרת כהשקעה ולא כתצרוכת). התשלומים כוללים לעתים גם ריבית, דמי הובלה או התקנה. קניית מוצר נחשבת לפי יום קבלתו; ולכן, מקדמה שמשלם משק הבית על חשבון מוצר או שירות שטרם נתקבלו, אינה מוגדרת כהוצאה לתצרוכת.

הוצאה כספית לתצרוכת כוללת אך ורק הוצאה על קניית מוצרים או שירותים בפועל, ואינה כוללת זקיפה לשירותי דיור ורכב בעבור הגרים בדירה בבעלותם ובעבור בעלי רכב.

הסקר החברתי: בשנתון זה מופיעים מספר לוחות מתוך הסקר החברתי של הלמ"ס. הסקר החברתי נערך לראשונה בשנת 2002, והוא נערך מדי שנה, על מדגם של נפשות בגיל 20 ומעלה. המדגם העיקרי לסקר מוצא ממרשם התושבים. בנוסף, מוצא מדגם משלים מתוך אוכלוסיית העולים אשר הגיעו ארצה אחרי בחירת המדגם העיקרי. מספר השאלונים הצפוי הוא כ-7,000. האוכלוסייה הערבית של מזרח ירושלים נכללה בסקר, אך קשיים בעבודת השדה הביאו לכך כי היא לא נכללה באומדנים המבוססים על המדגם הסופי.

אין לצפות כי אומדנים המתקבלים מהסקר החברתי יהיו זהים לאלה המתקבלים מסקרים מדגמיים אחרים של הלמ"ס, כולל אלה המבוססים על מדגמי משקי בית, או מנתונים אחרים אשר אינם מבוססים על סקרי מדגם. לכן, יש להיזהר כאשר משווים אומדנים מהסקר החברתי לאומדנים מסקרים אחרים.

השאלון לכל מחזור של הסקר החברתי מורכב משני חלקים: (א) שאלון גרעין עם שאלות החוזרות מדי שנה והמתייחסות למצבו של הנדגם בתחומי החיים העיקריים (משפחה, בריאות, חינוך, עבודה וכו'), והערכתו את מצבו; (ב) שאלון המתחלף כל שנה ומתמקד בנושא הקשור למדיניות חברתית.

בשנתון השנה מופיעים מספר לוחות מחלק א' של הסקר החברתי של 2002. בשנתון הבא תופיע סדרת לוחות מקיפה יותר מנתוני הסקר.

סימנים מיוחדים

ריק = אין נתונים או שהנתונים אינם רלוונטיים
 .. = נתונים עם טעויות דגימה יחסיות גבוהות מ-40%
 () = נתונים עם טעויות דגימה יחסיות בין 25%-ל-40%

עיגול מספרים

סיכום הפירוטים אינו מתאים בהכרח לסך-הכול, בגלל עיגול המספרים.

מקורות

ההגדרות והנתונים בפרק זה מקורם בפרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, המוסד לביטוח לאומי וג'וינט-מכון ברוקדייל.

לוח 3.1: בני 65+ וכלל האוכלוסייה*, לפי שנות לימוד ומין, שנים נבחרות

אחוזים

שנות לימוד						
16+	15-13	12-9	8-5	4-0	סה"כ	
						1970
5.4	5.3	18.2	30.6	40.5	100.0	סה"כ בני 65+
						1980
5.6	6.8	25.2	32.1	30.3	100.0	סה"כ בני 65+
						1990
6.6	8.0	28.1	30.6	26.7	100.0	סה"כ בני 65+
10.1	8.8	29.6	30.2	21.3	100.0	גברים
3.7	7.3	27.1	30.9	31.0	100.0	נשים
						2000
11.6	14.1	29.4	25.0	19.7	100.0	סה"כ בני 65+
15.2	14.1	29.9	25.0	15.6	100.0	גברים
8.9	14.1	29.1	25.0	22.7	100.0	נשים
						2002
12.9	15.5	29.3	23.8	18.4	100.0	סה"כ בני 65+
17.1	15.6	29.9	24.1	13.3	100.0	גברים
9.8	15.5	28.9	23.6	22.1	100.0	נשים
17.2	21.3	47.2	9.4	4.8	100.0	כלל האוכלוסייה*
17.9	20.5	49.2	9.3	3.2	100.0	גברים
16.5	22.1	45.5	9.6	6.3	100.0	נשים

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי
* בני 15 ומעלה

לוח 3.2: התפלגות בני +65, לפי שנות לימוד, קבוצת אוכלוסייה ומין, 2002

אחוזים

בני דתות אחרות			יהודים			סה"כ
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
65.2	39.5	53.0	18.9	11.1	15.6	4-0
14.2	34.3	23.4	24.3	23.3	23.9	8-5
7.3	5.7	6.5	11.3	10.5	11.0	10-9
5.3	6.2	5.8	18.8	21.0	19.7	12-11
4.9	6.7	5.8	16.3	16.3	16.3	15-13
	7.6	5.4	10.3	17.9	13.5	16+

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי
* בני 15 ומעלה

לוח 3.3: יהודים בני +65, לפי שנות לימוד ויבשת לידה, 2002

אירופה-אמריקה		אסיה-אפריקה		ישראל		סה"כ		סה"כ*
אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	
100.0	355.0	100.0	170.0	100.0	60.2	100.0	587.7	
6.8	24.1	38.1	64.7	4.0	2.4	15.6	91.7	4-0
22.5	80.0	29.2	49.7	16.6	10.0	23.9	140.3	8-5
12.7	45.1	7.8	13.2	9.5	5.7	11.0	64.4	10-9
19.5	69.3	16.6	28.2	29.6	17.8	19.7	115.9	12-11
21.4	76.0	4.9	8.4	18.8	11.3	16.3	95.9	15-13
17.0	60.5	3.4	5.8	21.6	13.0	13.5	79.5	16+

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם, 2002

* לא כולל מקרים שמספר שנות הלימוד או יבשת הלידה אינם ידועים; הסך הכול כולל מקרים אלו הוא 598.4

לוח 3.4: בני +65 וכלל האוכלוסייה, לפי סוג בית ספר אחרון שבו למדו
וקבוצת אוכלוסייה, 2002

אחוזים

בני דתות אחרות	יהודים	
		בני +65
100.0	100.0	סה"כ
38.2	10.1	לא למדו
39.3	29.8	יסודי וחטיבת ביניים
	0.8	ישיבה
2.8	10.1	תיכון טכנולוגי וחקלאי
6.4	16.7	תיכון עיוני
3.2	9.6	מוסד על-תיכוני
8.2	20.0	מוסד אקדמי
		כלל האוכלוסייה
100.0	100.0	סה"כ
6.1	2.5	לא למדו
30.2	9.7	יסודי וחטיבת ביניים
	2.6	ישיבה
6.0	18.2	תיכון טכנולוגי וחקלאי
33.4	24.9	תיכון עיוני
9.9	14.1	מוסד על-תיכוני
13.2	26.0	מוסד אקדמי

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי

לוח 3.5: בני +65 וכלל האוכלוסייה, לפי התעודה הגבוהה ביותר שקיבלו ומין, 2002

אחוזים

בני +65		כלל האוכלוסייה* סה"כ		
נשים	גברים			
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ למדו
27.9	27.7	27.8	24.0	תעודת סיום של ביי"ס יסודי או חטי"ב
12.9	14.3	13.5	17.6	תעודת סיום של ביי"ס תיכון (שאינה תעודת בגרות)
12.2	9.0	10.8	21.1	תעודת בגרות
12.0	9.0	10.6	12.4	תעודת סיום של ביי"ס על-תיכוני (שאינה תעודה אקדמית)
9.0	10.1	9.5	11.3	תואר אקדמי ראשון
7.2	9.5	8.3	6.7	תואר אקדמי שני
1.1	2.8	1.8	1.0	תואר אקדמי שלישי
			0.1	תעודה אחרת
16.5	16.4	16.5	4.9	לא קיבלו אף תעודה
1.2	1.1	1.1	0.9	לא ידוע

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי * בני 15 ומעלה

לוח 3.6: בני 65+ שאינם יודעים לדבר עברית כלל, לפי מין, גיל, קבוצת אוכלוסייה ויבשת לידה - נתוני סקר בני 60 ומעלה, 1997

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
21.7	14.0	18.4	סה"כ בני 65+
			גיל
20.3	12.4	16.8	בני 65-74
19.3	14.7	17.3	בני 75-79
28.4	18.4	24.2	בני 80+
			קבוצת אוכלוסייה
17.7	11.9	15.2	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
63.2	54.0	59.6	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
88.9	43.2	67.7	אוכלוסייה ערבית
			יבשת לידה של יהודים ואחרים⁽¹⁾
..	ישראל
7.5	5.1	6.4	אסיה-אפריקה
23.9	16.7	20.9	אירופה-אמריקה

מקור: למ"ס, סקר בני 60 ומעלה, 1997

1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.7: בני +65 שאינם יודעים לקרוא בעברית⁽¹⁾, לפי מין, גיל, קבוצת אוכלוסייה ויבשת לידה - נתוני סקר בני 60 ומעלה, 1997

אחוזים

סה"כ	גברים	נשים	
35.6	25.1	43.5	סה"כ בני +65
			גיל
32.6	23.4	39.5	בני 65-74
36.0	24.1	45.3	בני 75-79
44.4	31.6	53.9	בני +80
			קבוצת אוכלוסייה
32.2	21.4	40.3	יהודים ואחרים ⁽²⁾
70.9	62.0	76.6	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽³⁾
87.8	77.1	(97.1)	אוכלוסייה ערבית
			יבשת לידה של יהודים ואחרים⁽²⁾
0.9	0.0	1.6	ישראל
36.8	19.1	51.7	אסיה-אפריקה
33.9	25.1	40.3	אירופה-אמריקה

מקור: למ"ס, סקר בני 60 ומעלה, 1997

1. כולל אלו שאינם יודעים לקרוא כלל
2. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
3. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.8: בני 65+ שאינם יודעים לקרוא באף שפה, לפי מין, גיל, קבוצת אוכלוסייה ויבשת לידה - נתוני סקר בני 60 ומעלה, 1997

אחוזים

סה"כ	גברים	נשים	
12.8	7.8	16.7	סה"כ בני 65+
			גיל
11.7	6.7	15.6	בני 65-74
12.3	7.9	15.7	בני 75-79
16.7	11.0	20.9	בני 80+
			קבוצת אוכלוסייה
8.3	3.4	12.0	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
6.4	4.0	7.9	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
83.6	70.0	(95.4)	אוכלוסייה ערבית
			יבשת לידה של יהודים ואחרים⁽¹⁾
0.9	0.0	1.6	ישראל
24.6	9.6	37.2	אסיה-אפריקה
2.2	0.9	3.1	אירופה-אמריקה

מקור: למ"ס, סקר בני 60 ומעלה, 1997

1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.9: בני 55+ בכוח העבודה האזרחי, לפי גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה שנים נבחרות

אחוז בכוח העבודה האזרחי מהאוכלוסייה בכל תא

בני דתות אחרות			יהודים			סה"כ			
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
1970									
			23.4	89.4		22.1	88.5		בני 64-55
			5.5	35.0		5.0	33.8		בני 65+
1980									
			27.6	84.0		26.0	82.4		בני 64-55
			7.0	29.1		6.6	27.9		בני 65+
1990									
3.7	55.6		33.1	75.7		30.2	73.7		בני 64-55
..	3.2		6.9	21.3		6.6	20.2		בני 65+
2000									
..	39.2	23.8	41.8	67.9	54.0	37.6	63.9	50.0	64-55
11.9	43.2	27.8	55.7	76.0	65.3	49.9	71.1	60.1	59-55
..	34.6	19.1	28.8	60.0	43.1	26.0	56.6	40.2	64-60
..	4.3	14.8	8.8	4.1	14.2	8.5	65+
..	13.5	6.4	8.3	25.4	16.0	7.6	24.3	15.1	69-65
..	4.5	16.1	9.5	4.4	15.4	9	74-70
..	1.8	6.7	3.9	1.8	6.3	3.7	75+
2002									
..	35.5	21.5	45.6	70.6	57.3	40.7	65.8	52.6	64-55
9.4	43.0	25.5	60.3	79.4	69.5	52.9	74.4	63.2	59-55
..	25.6	15.7	28.6	59.4	42.7	26.0	55.0	39.5	64-60
..	(4.7)	(3.0)	5.2	16.3	9.9	4.9	15.3	9.4	65+
..	..	4.4	12.4	30.5	20.5	11.4	27.9	18.8	69-65
..	3.5	16.9	9.2	3.2	16.1	8.7	74-70
..	1.8	5.8	3.4	1.8	5.6	3.3	75+

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.10: בני +55 מועסקים, לפי גיל ומין, שנים נבחרות

אחוזים

נשים	גברים	סה"כ	
			1970
20.8	83.9	52.2	בני 64-55
4.7	31.1	18.0	בני +65
			1980
23.5	74.6	47.8	בני 64-55
6.0	25.6	15.2	בני +65
			1990
29.1	71.7	48.9	בני 64-55
6.9	20.0	12.9	בני +65
			1995
32.0	66.2	48.0	בני 64-55
6.4	18.2	11.6	בני +65
			2000
36.1	59.3	47.0	בני 64-55
4.2	14.1	8.5	בני +65
			2002
38.8	61.4	49.5	בני 64-55
5.1	15.4	9.5	בני +65

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.11: בני +65 בכוח העבודה האזרחי, לפי מין ושנות לימוד, שנים נבחרות

אחוז מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

שנות לימוד					
16+	15-13	12-9	8-5	4-0	
					1990
26.0	22.2	19.0	10.6	3.0	סה"כ
32.4	31.5	27.4	16.8	5.3	גברים
10.7	12.0	11.3	5.8	1.4	נשים
					1997
22.5	11.8	11.4	6.5	2.3	סה"כ
28.4	17.9	17.6	11.8	4.5	גברים
14.7	7.1	6.7	2.8	1.2	נשים
					1999
20.3	10.7	10.4	6.1	..	סה"כ
26.8	16.2	17.0	9.8	..	גברים
..	..	5.5	נשים
					2002
21.1	12.0	11.4	5.1	..	סה"כ
27.1	18.1	17.9	8.6	..	גברים
..	נשים

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.12: בני +65 המועסקים במשרה חלקית מתוך כוח העבודה האזרחי, לפי גיל ומין, שנים נבחרות

אחוז מהאוכלוסייה בכל תא

בני +70			בני 65-69			בני +65			
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
									1970
						72.6	54.0		1980
82.3	67.0		74.7	51.8		78.6	59.1		1990
72.7	61.1		77.9	49.0		75.4	55.0		1995
81.6	63.4		70.4	46.0		76.6	54.4		1997
76.7	63.2		72.1	45.0		74.2	53.9		1999
76.1	57.1	62.1	71.1	42.6	50.6	73.5	49.5	56.1	2000
75.3	60.6	65.0	74.0	42.6	52.6	74.6	50.6	58.0	2001
75.8	61.5	65.1	71.3	38.7	49.6	72.8	48.3	55.8	2002

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.13: ממוצע שעות עבודה לשבוע לבני +65 מועסקים*, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה, 2002

בני דתות אחרות	יהודים	סה"כ	
28.7	28.9	28.8	סה"כ
31.9	31.9	31.9	גברים
..	21.5	21.5	נשים

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

* לא כולל נעדרים

לוח 3.14: מועסקים בני 65+ ומועסקים בכלל האוכלוסייה⁽¹⁾, לפי ענף כלכלי ומין, 2002

כלל האוכלוסייה ⁽¹⁾			בני 65+		
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ
1,046.3	1,238.0	2,284.3	17.8	40.8	58.6 ⁽²⁾
אחוזים					
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
0.7	3.0	2.0	..	5.9	4.8
10.0	22.0	16.5	7.9	16.4	13.8
0.3	1.2	0.8
0.9	8.9	5.2	..	5.4	4.1
12.5	14.6	13.7	13.5	18.4	16.9
3.8	4.3	4.1	..	2.2	2.4
3.9	8.6	6.4	..	6.6	5.1
4.1	2.7	3.3	..	2.7	1.9
11.0	12.9	12.0	9.0	16.2	14.0
5.7	6.1	5.9	..	3.2	2.9
20.9	5.5	12.6	12.4	6.4	8.2
17.2	4.4	10.2	29.2	9.3	15.4
5.3	4.4	4.8	13.5	5.1	7.7
3.0	0.3	1.5

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

1. בני 15+

2. כולל מועסקים בענף "ארגונים וגופים חוץ-מדינתיים" ומועסקים שהענף הכלכלי שלהם אינו ידוע

לוח 3.15: מועסקים בני +65, לפי משלח יד ומין, שנים נבחרות

2002			2000		1990		
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	נשים	גברים	
17.8	40.8	58.9	14.2	35.6	15.1	36.9	סה"כ מועסקים (אלפים)
אחוזים							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ מועסקים
19.7	20.3	20.0	12.6	16.6	5.3	12.2	אקדמאים
12.4	6.4	8.1	9.9	7.3	9.9	7.0	מקצועות חופשיים וטכניים
..	11.3	8.5	..	12.1	1.3	6.8	מנהלים
24.2	9.6	13.9	19.7	12.4	19.9	16.8	עובדי פקידות
25.3	16.2	18.8	26.1	15.4	35.1	24.7	סוכנים, עובדי מכירות ועובדי שירותים
..	5.4	4.2	..	5.6	3.3	7.0	עובדים מקצועיים בחקלאות
..	20.6	15.6	13.4	19.9	21.2	21.1	עובדים מקצועיים בתעשייה ובבינוי ועובדים מקצועיים אחרים
9.6	9.6	9.5	13.4	9.6	4.0	4.1	עובדים בלתי-מקצועיים
..	0.8	לא ידוע

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.16: הכנסה ממוצעת למשק בית של קשישים^(א), ובכלל האוכלוסייה,
לפי סוג משק הבית, 2002

משקי בית		משקי בית של קשישים				קשישים בוודדים	סה"כ
		זוג, לפחות אחד קשיש					
כל אחרים	משקי בית שבהם לפחות משקי הבית באוכלוסייה	מהם:		קשישים קשיש	קשישים קשיש	קשישים קשיש	קשישים קשיש
		אחד קשיש	שני קשישים				
	32.8	17.5	82.5	34.2	33.0	התפלגות משקי הבית של קשישים (אחוזים)	
11,385	11,330	10,178	7,654	8,066	4,028	הכנסה כספית ברוטו (ש"ח)⁽²⁾	
2,653	1,922	2,303	770	1,020	308	סה"כ תשלומי חובה (ש"ח) ⁽²⁾	
1,793	1,184	1,642	423	622	142	מס הכנסה	
416	287	292	79	114	22	תשלומים לביטוח לאומי	
443	451	368	268	284	144	ביטוח בריאות ממלכתי	
8,732	9,408	7,875	6,884	7,046	3,720	הכנסה כספית נטו (ש"ח)⁽²⁾	
						הרכב הכנסה כספית ברוטו (אחוזים)	
76.9	61.2	53.8	16.9	24.5	9.2	מעבודה	
85.3	83.6	93.8	55.1	72.6	65.0	מזה: מעבודה שכירה	
14.7	16.4	6.2	44.9	27.4	35.0	מעבודה עצמאית	
1.9	2.9	3.3	3.8	3.7	5.7	מהון	
						מפנסיות וקופות גמל (כולל מחוי"ל)	
6.5	9.4	21.2	39.9	36.1	35.7	מקצבאות ומתמיכות	
14.8	26.4	21.7	39.3	35.7	49.4	מזה: מהמוסד לביטוח לאומי	
80.3	88.3	89.5	90.1	90.0	86.2	ממוסדות אחרים	
9.7	8.6	9.1	8.5	8.6	8.2	ממשקי בית	
10.0	3.1	1.4	1.4	1.4	5.6		

מקור: למי"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. מחירים שוטפים, ממוצע ל-2002

לוח 3.17: הוצאה ממוצעת למשק בית של קשישים⁽¹⁾ ובכלל האוכלוסייה - קבוצות ראשיות, לפי סוג משק הבית, 2002

משקי בית של קשישים					התפלגות משקי הבית של הקשישים (אחוזים)
כל משקי הבית באוכלוסייה	משקי בית אחרים שבהם קשיש אחד	זוג, לפחות אחד קשיש		קשישים בודדים	
		מהם:			
		שניהם קשישים	קשיש אחד לפחות		
10,451	10,149	8,260	8,430	5,322	33.0
7,980	7,617	5,825	5,968	3,412	32.8
סה"כ הוצאה לתצרוכת⁽²⁾ (ש"ח)⁽³⁾					
הוצאה כספית לתצרוכת⁽⁴⁾ (ש"ח)⁽³⁾					
הרכב ההוצאה לתצרוכת (אחוזים)					
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
16.5	19.4	17.6	17.2	14.2	מזון (כולל ירקות ופירות)
24.0	24.7	30.1	30.0	41.6	דיור
9.4	11.1	9.7	9.9	11.4	אחזקת הדירה ומשק הבית
4.6	4.0	3.2	3.7	4.1	ריהוט וציוד לבית
3.0	2.6	1.7	1.5	1.4	הלבשה והנעלה
4.8	5.6	9.7	9.3	7.5	בריאות
13.2	9.6	7.0	7.1	6.4	חינוך, תרבות ובידור
19.9	18.8	17.7	17.8	8.2	תחבורה ותקשורת
4.6	4.2	3.4	3.6	5.2	מוצרים ושירותים אחרים

מקור: למי"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. נתוני ההוצאה לתצרוכת כוללים זקיפה בעבור שירותי דיור ושירותי רכב לגרים בדירה בבעלותם ולבעלי רכב
3. מחירים שוטפים, ממוצע ל-2002
4. נתוני ההוצאה הכספית כוללים אך ורק הוצאה בפועל ואינם כוללים זקיפות

לוח 3.18: הוצאה ממוצעת למשק בית של קשישים* ובכלל האוכלוסייה - קבוצות משניות, לפי סוג משק הבית, 2002

אחוזים

משקי בית של קשישים					
כל משקי הבית באוכלוסייה	משקי בית אחרים	זוג, לפחות אחד קשיש		קשישים בודדים	
		שבהם קשיש אחד לפחות	מהם: זוג, שניהם קשישים		
	32.8	82.5	34.2	33.0	התפלגות משקי הבית של הקשישים (אחוזים)
הרכב הוצאות אחזקת הדירה ומשק הבית					
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
9.1	8.9	7.8	8.1	7.8	מים
28.6	27.0	27.9	27.8	26.4	חשמל, גז ודלק לבית
12.5	10.1	18.7	18.4	17.9	אחזקה ושיפור הבית
16.9	28.2	16.7	16.7	22.0	עזרה בבית
24.1	17.5	19.8	20.2	18.8	מסים עירוניים (ארנונה)
8.7	8.4	9.2	8.9	7.1	צורכי משק בית שונים
הרכב ההוצאה לבריאות					
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
20.3	18.3	18.0	19.4	17.9	ביטוח בריאות
30.1	31.0	25.2	25.0	17.4	ריפוי שיניים
15.1	13.8	13.8	14.0	18.9	הוצאות על שירותי בריאות
34.7	36.9	42.9	41.7	45.8	הוצאות אחרות על בריאות

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות * גברים בני +65 ונשים בנות +60

לוח 3.18: הוצאה ממוצעת למשק בית של קשישים* ובכלל האוכלוסייה - קבוצות משניות, לפי סוג משק הבית, 2002 (המשך)

אחוזים

משקי בית של קשישים				
כל משקי הבית באוכלוסייה	משקי בית אחרים	זוג, לפחות אחד קשיש		קשישים בודדים
		שבהם קשיש אחד לפחות	מהם: זוג, שניהם קשישים	
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ
הרכב ההוצאה לחינוך, תרבות ובידור				
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
35.1	29.0	7.2	9.6	9.1
6.8	7.6	13.7	13.3	8.8
19.1	19.4	18.0	16.8	12.9
6.0	4.3	10.1	10.6	6.5
19.4	24.4	36.3	35.2	50.1
8.3	8.1	9.6	9.6	10.6
0.3	0.6	2.1	1.8	0.6
5.1	6.6	3.1	3.4	1.8
הרכב ההוצאה לתחבורה ותקשורת				
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
5.1	6.2	5.8	5.7	12.8
18.1	19.7	31.9	29.9	15.6
53.6	47.9	48.0	49.5	40.5
20.8	23.0	13.1	13.8	30.4
2.3	3.1	1.2	1.1	0.7

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות * גברים בני 65+ ונשים בנות 60+

לוח 3.19: קשישים⁽¹⁾ המקבלים פנסיה⁽²⁾, שנים נבחרות

קשישים המקבלים פנסיה			
	אחוזים	אלפים	
			1998
	30.9	201.5	סה"כ
	42.6	101.5	גברים
	24.1	100.0	נשים
			1999
	30.9	205.7	סה"כ
	42.6	103.2	גברים
	24.1	102.5	נשים
			2001
	35.3	243.3	סה"כ
	51.4	129.3	גברים
	26.0	114.0	נשים
			2002
	36.6	259.0	סה"כ
	51.5	133.6	גברים
	27.9	125.4	נשים

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+
2. פנסיה שוטפת ממקום עבודה או מקופת פנסיה הקשורה בעבודה, ולא הכנסה שוטפת ממקור פרטי ופנסיות מחו"ל

**לוח 3.20 : מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי על-פי חוק ושלא על-פי חוק, שנים
נבחרות**

אחוזים

אחוז ממקבלי קצבת זיקנה ושאיירים			
לא לפי חוק	לפי חוק	סה"כ	
הביטוח הלאומי	הביטוח הלאומי		
96.3	22.0	31.8	1990
94.6	18.3	33.5	1995
95.0	17.7	33.0	1996
94.5	17.1	32.1	1997
94.9	16.8	31.5	1998
95.2	16.6	31.1	1999
95.1	16.5	30.8	2000
95.1	16.4	30.3	2001
95.1	16.2	29.5	2002

מקור : המוסד לביטוח לאומי, סקירה שנתית

לוח 3.21: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים מהמוסד לביטוח לאומי, 2001 ביישובים שמנו 10,000 תושבים או יותר בסוף 2002

מספרים מוחלטים	אחוזים	
694,662	29.5	סה"כ ארצי*
100	23.5	אבו סנאן
419	32.7	אום אל פחם
1,402	60.2	אופקים
927	32.2	אור יהודה
1,080	58.8	אור עקיבא
601	25.6	אילת
111	39.8	אכסאל
759	63.3	אריאל
11,331	55.2	אשדוד
7,335	53.5	אשקלון
197	25.6	באקה אל גרביה
11,820	50.1	באר שבע
393	29.7	בית שאן
1,214	49.6	בית שמש
28	26.4	ביתר עילית
2,350	20.0	בני ברק
8,811	34.5	בת ים
52	18.5	גבעת זאב
216	16.9	גבעת שמואל
828	8.2	גבעתיים
207	32.1	גידידה-מכר
268	25.2	גדרה
110	19.6	גן יבנה
162	16.2	גני תקווה
198	30.2	דאלית אל כרמל
1,994	53.1	דימונה

מקור: המוסד לביטוח לאומי

* הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

לוח 3.21: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי, 2001 ביישובים שמנו 10,000 תושבים
או יותר בסוף 2002 (המשך)

מספרים מוחלטים	אחוזים	
562	17.6	הוד השרון
1,847	16.2	הרצליה
121	11.0	זכרון יעקב
3,805	38.6	חדרה
6,329	24.0	חולון
13,135	25.5	חיפה
1,468	32.3	טבריה
134	32.8	טורעאן
342	24.2	טייבה
367	35.3	טירה
764	32.0	טירת כרמל
365	37.4	טמרה
813	35.6	יבנה
479	23.8	יהוד
201	35.9	יפיע
607	48.3	יקנעם עילית
12,801	21.1	ירושלים
67	15.7	ירכא
141	25.2	כפר יונה
216	43.2	כפר כנא
170	45.7	כפר מנדא
2,008	21.2	כפר סבא
259	51.3	כפר קאסם
147	29.5	כפר קרע
2,984	60.4	כרמיאל
3,035	42.2	לוד
173	13.2	מבשרת ציון
230	35.5	מגאר
104	24.9	מגיד אל-כרום

מקור: המוסד לביטוח לאומי
* הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

לוח 3.21: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים מהמוסד לביטוח לאומי, 2001 ביישובים שמנו 10,000 תושבים או יותר בסוף 2002 (המשך)

מספרים מוחלטים	אחוזים	
1,399	48.7	מגדל העמק
254	29.4	מודיעין
18	25.0	מודיעין עילית
6	6.2	מכבים-רעות
496	41.9	מעלה אדומים
116	31.8	מעלה עירון
1,274	61.2	מעלות-תרשיחא
2,285	33.7	נהריה
567	19.8	נס ציונה
1,355	33.9	נצרת
4,231	59.4	נצרת עילית
979	40.8	נשר
922	60.7	נתיבות
9,180	37.2	נתניה
354	41.0	סחי'נין
2,241	39.2	עכו
2,325	47.4	עפולה
215	36.1	עראבה
1,915	60.0	ערד
217	34.7	ערערה
81	60.9	ערערה בנגב
1,151	34.0	פרדס חנה-כרכור
6,935	28.8	פתח תקווה
1,204	41.7	צפת
166	33.3	קלנסווה
570	16.0	קרית אונו
2,347	37.0	קרית אתא
1,813	29.0	קרית ביאליק
3,135	55.1	קרית גת

מקור: המוסד לביטוח לאומי
* הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

לוח 3.21: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים מהמוסד לביטוח לאומי, 2001 ביישובים שמנו 10,000 תושבים או יותר בסוף 2002 (המשך)

מספרים מוחלטים	אחוזים	
236	12.0	קרית טבעון
3,156	44.5	קרית ים
1,613	26.2	קרית מוצקין
656	40.8	קרית מלאכי
838	39.3	קרית שמונה
544	23.3	ראש העין
6,473	30.2	ראשון לציון
518	63.1	רהט
3,607	27.7	רחובות
137	33.6	ריינה
2,430	37.4	רמלה
3,108	12.7	רמת גן
449	8.4	רמת השרון
983	16.8	רעננה
1,232	57.2	שדרות
23	9.7	שוהם
497	32.6	שפרעם
11,488	17.6	תל אביב-יפו
126	59.4	תל שבע

מקור: המוסד לביטוח לאומי
* הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

**לוח 3.22: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי, במועצות האזוריות, 2002**

סוף שנה

מספרים מוחלטים	אחוזים	
694,662	29.5	סה"כ ארצי*
82	50.3	אל בטוף
6	6.3	אלונה
72	7.0	אפעל (אונו)
70	9.1	אשכול
74	4.6	באר טוביה
78	35.8	בוסתן אל-מרג
35	6.2	בני שמעון
46	3.9	בקעת בית שאן
10	1.8	ברנר
16	3.8	גדרות
29	24.4	גולן
56	32.0	גוש עציון
61	4.4	גזר
5	1.3	גן רווה
86	5.2	דרום השרון
165	8.7	הגלבע
112	6.0	הגליל העליון
15	2.8	הגליל התחתון
2	7.7	הערבה התיכונה
12	36.4	הר חברון
66	8.7	זבולון
3	6.7	חבל אילות
10	2.8	חבל יבנה
82	9.3	חוף אשקלון
37	2.7	חוף הכרמל
38	4.6	חוף השרון

מקור: המוסד לביטוח לאומי

* הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

**לוח 3.22: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי, במועצות האזוריות, 2002 (המשך)**

סוף שנה

מספרים מוחלטים	אחוזים	
8	13.6	חוף עזה
23	4.3	יואב
69	5.3	לב השרון
56	8.1	לכיש
6	1.6	מבואות החרמון
73	5.7	מגידו
2	50.0	מגילות
65	6.5	מודיעים
154	6.9	מטה אשר
132	30.6	מטה בנימין
153	6.7	מטה יהודה
74	7.3	מנשה
29	5.7	מעלה יוסף
72	9.8	מרום הגליל
48	7.7	מרחבים
43	18.8	משגב
5	2.7	נחל שורק
40	6.1	עזתה
50	3.7	עמק הירדן
114	4.0	עמק חפר
82	3.7	עמק יזרעאל
46	5.8	עמק לוד
4	10.8	ערבות הירדן
22	10.9	רמת נגב
129	29.9	שומרון
38	5.6	שער הנגב
56	8.1	שפיר
1	2.1	תמר

מקור: המוסד לביטוח לאומי

* הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

לוח 3.23: משקי הבית של קשישים⁽¹⁾ מסך משקי הבית בכל עשירון
הכנסה⁽²⁾, 2002

אחוזים

אחוז הקשישים בעשירון	
27.3	כלל משקי הבית
18.0	עשירון תחתון
24.4	עשירון שני
27.1	עשירון שלישי
28.7	עשירון רביעי
29.0	עשירון חמישי
31.6	עשירון שישי
29.6	עשירון שביעי
27.1	עשירון שמיני
29.8	עשירון תשיעי
27.8	עשירון עליון

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות

1. גברים בני 65+ ונשים בנות 60+

2. הכנסה נטו של משק הבית לנפש סטנדרטית; העשירונים מחולקים על-פי משקי בית בכלל האוכלוסייה

לוח 3.24: ממדי העוני בקרב משפחות שבראשן עומד קשיש* ובכלל האוכלוסייה

לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים		לפני תשלומי העברה ומסים ישירים		
בכלל האוכלוסייה	בקרב הקשישים	בכלל האוכלוסייה	בקרב הקשישים	
2000				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
305.4	84.1	560.0	212.0	משפחות
1,088.1	134.3	1,781.2	340.2	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
17.6	24.4	32.2	61.5	משפחות
18.8	23.4	30.0	59.3	נפשות
2001				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
318.9	80.3	606.6	215.4	משפחות
1,169.0	128.8	1,937.9	337.9	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
17.7	22.5	33.7	60.2	משפחות
19.6	22.2	32.6	58.2	נפשות
2002				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
325.0	74.0	612.8	214.7	משפחות
1,212.0	123.0	1,954.1	346.8	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
17.7	20.3	33.5	58.8	משפחות
20.0	20.2	32.3	57.1	נפשות

מקור: המוסד לביטוח לאומי
* גברים בני +65 ונשים בנות +60

לוח 3.25: ממדי העוני בקרב משפחות שבראשן עומד קשיש⁽¹⁾ לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים, לפי מחוזות

2002		2001		
מספר המשפחות העניות	אחוז מתוך כלל משפחות הקשישים	מספר המשפחות העניות	אחוז מתוך כלל משפחות הקשישים	
74,000	20.3	80,300	22.5	סה"כ⁽²⁾
				מחוזות⁽³⁾
6,200	20.3	7,200	23.3	ירושלים
11,600	40.0	11,200	36.0	הצפון
9,400	15.9	10,600	18.9	חיפה
9,800	13.9	11,900	19.2	המרכז
17,900	16.7	19,400	18.1	תל אביב
11,100	26.4	13,000	28.5	הדרום

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. גברים בני +65 ונשים בנות +60
2. הסה"כ הוא ארצי וכולל גם יישובים שלא נכללו בפירוט לפי מחוזות
3. כולל יישובים שמנו מעל 10,000 תושבים

לוח 3.26: ממדי העוני בקרב הקשישים⁽¹⁾, לפי הרכב משק הבית, 2002

אחוז מכלל הקשישים בקבוצה זו		תחולת העוני (אחוזים)	הרכב משק הבית
100.0	16.0		סה"כ
24.1	23.0		גרים לבד
44.2	16.9		גרים עם בן זוג ו/או ילדים ⁽²⁾
15.7	9.9		גרים עם בן זוג ובני משפחה אחרים ⁽³⁾
16.2	9.8		גרים עם בני משפחה אחרים ללא בן זוג

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. גברים בני 65+, נשים בנות 60+. בלוחות 3.24 ו-3.25 מוצגים נתונים על משפחות שבראשן עומד קשיש. בלוח זה מוצגים נתונים על כלל הקשישים, ללא הבחנה מי עומד בראש המשפחה או משק הבית.

2. ילדים עד גיל 18

3. כולל ילדים מעל גיל 18

לוח 3.27: חלקן של משפחות שבראשן עומד קשיש* באוכלוסייה הענייה ובכלל האוכלוסייה, שנים נבחרות

אחוזים

כלל האוכלוסייה		אוכלוסייה ענייה				שנה
		לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים		לפני תשלומי העברה ומסים ישירים		
משפחות	נפשות	משפחות	נפשות	משפחות	נפשות	
9.9	20.2	11.0	22.8	17.4	35.1	1998
9.8	20.2	12.1	28.2	17.7	36.6	1999
9.9	19.9	12.3	27.5	19.1	37.9	2000
9.8	19.9	11.0	25.2	17.4	35.5	2001
10.0	19.9	10.2	22.8	17.8	35.0	2002

מקור: המוסד לביטוח לאומי

* גברים בני 65+ ונשים בנות 60+

לוח 3.28: משקי בית של בני +65 ובכלל האוכלוסייה, לפי מדד ביטחון תזונתי⁽¹⁾ וקבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים

סה"כ	ביטחון תזונתי	אי-ביטחון תזונתי מתון	אי-ביטחון תזונתי חמור	
100	81	12	7	משקי בית של בני +65
				קבוצת אוכלוסייה
100	83	9	8	יהודים ואחרים ⁽²⁾
100	74	19	7	אוכלוסייה ערבית
100	79	17	4	עולי בריה"מ לשעבר ⁽³⁾
100	78	14	8	משקי בית בכלל האוכלוסייה

מקור: ברג, א'; ברודסקי, ג' ואחרים. 2003, השפעת המצוקה הכלכלית של הזקנים על תנאי חייהם: סקר ארצי, ג'וינט-מכון ברוקדייל

1. על מקור הגדרת מדד ביטחון תזונתי ראו במבוא **ביטחון תזונתי** - אין דאגה, או כמעט אין דאגה להספקת המזון וניהול תקציב המזון, אין מגמה של צמצום באיכות המזון ואין צמצום בהיקף צריכת המזון
- אי-ביטחון תזונתי מתון** - יש דאגה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון, יש מגמה של צמצום באיכות המזון ויש מגמה מתונה של צמצום בהיקף צריכת המזון
- אי-ביטחון תזונתי חמור** - יש דאגה רבה לגבי הספקת המזון וניהול תקציב המזון ויש צמצום ניכר באיכות המזון ובהיקף צריכתו
2. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
3. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.29: בעלות על דירה ומספר החדרים הממוצע במשקי בית של קשישים⁽¹⁾ ובכלל האוכלוסייה, לפי סוג משק הבית, 2002

אחוזים

משקי בית של קשישים					
כל משקי הבית באוכלוסייה	משקי בית		זוג, לפחות אחד קשיש		קשישים בודדים
	אחרים שבהם קשיש אחד לפחות	מהם : זוג, שניהם קשישים	סה"כ	קשישים	
	32.8	82.5	34.2	33.0	התפלגות משקי בית של קשישים
					דירות בשכירות ובעלות
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ ⁽²⁾
69.6	76.5	77.4	76.7	68.6	דירות בבעלות
25.0	18.8	20.6	21.1	25.6	דירות שכורות
					מספר חדרים ממוצע בדירה
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
11.7	7.3	16.7	15.8	29.6	עד 2
33.6	35.7	44.8	43.0	47.7	2.5-3
32.2	33.7	26.9	27.5	18.1	3.5-4
22.6	23.4	11.6	13.8	4.6	4.5+

מקור : למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות
 1. גברים בני +65 ונשים בנות +60
 2. כולל סוגי דיור אחרים - דמי מפתח ומגורים בחינם

לוח 3.30: בעלות על מוצרים בני-קיימא במשקי בית של קשישים* ובכלל האוכלוסייה, לפי סוג משק בית, 2002

אחוזים

משקי בית של קשישים					התפלגות משקי בית של קשישים	
זוג, לפחות אחד קשיש				קשישים בודדים		
כל משקי הבית באוכלוסייה	אחרים שבהם קשיש אחד לפחות	מהם: זוג, שניהם קשישים	סה"כ			
	32.8	82.5	34.2	33.0		
	72.2	68.4	66.9	68.0	מיקרוגל	
	18.0	19.2	25.5	26.0	9.3	מקפיא עמוק
	29.9	23.6	33.3	33.6	12.1	מדיח כלים
	32.6	16.4	16.3	16.7	6.2	מייבש כביסה
	93.9	96.9	95.4	95.7	86.3	מכונת כביסה
	60.0	56.5	68.0	66.3	52.5	מזגן אוויר
	92.4	95.8	96.9	96.8	95.7	טלוויזיה
	66.4	64.7	59.9	61.5	34.9	וידאו
	53.8	45.1	16.2	18.2	9.7	מחשב ביתי
	90.9	94.3	97.8	98.2	94.8	קו טלפון אחד לפחות
	78.8	78.5	47.9	50.2	25.6	טלפון סלולרי אחד לפחות
	72.7	81.3	82.5	82.1	75.0	מנוי לטלוויזיה בכבלים ובלוויין
	25.4	18.9	9.9	11.0	2.8	מנוי לאינטרנט
	56.7	47.6	38.9	41.8	11.8	מכונת אחת לפחות

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות * גברים בני 65+ ונשים בנות 60+

לוח 3.31: בני +65, לפי הימצאות אבזרי מיגון בדירה - נתוני סקר בני 60 ומעלה, 1997

אחוזים

אמצעי מיגון אחר	עינית או חריץ הצצה בדלת הדירה	דלת ביטחון	שרשרת ביטחון או סוגר ביטחון לדלת	סורגים בכל החלונות	
9.6	85.5	69.3	68.7	32.1	בני +65
					מין
10.4	84.8	68.9	68.0	31.5	גברים
9.0	86.1	69.6	69.2	32.6	נשים
					גיל
10.3	85.4	72.0	69.1	30.9	בני 65-74
8.4	85.9	68.0	69.5	33.2	בני 75-79
8.5	85.4	62.2	66.5	34.7	בני 80+
					קבוצת אוכלוסייה
10.1	89.9	72.7	71.7	31.4	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
5.2	92.0	71.4	73.6	24.8	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
(1.6)	15.9	14.2	20.2	43.0	אוכלוסייה ערבית
					יבשת לידה של יהודים ואחרים⁽¹⁾
18.8	90.3	74.4	71.4	29.3	ישראל
6.4	86.3	73.5	68.8	35.8	אסיה-אפריקה
10.7	91.4	72.2	73.0	29.7	אירופה-אמריקה

מקור: למ"ס, סקר בני 60 ומעלה, 1997

1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.32: בני +65, לפי הימצאות עוזרים נבחרים בדירה - נתוני סקר בני 60 ומעלה, 1997

אחוזים

מערכת או מכשיר לקריאת מצוקה	מפסק חשמלי אוטומטי (מפסק פחת)	מעקה או ידית אחיזה בשירותים	מעקה או ידית אחיזה באמבטיה או במקלחת	
19.1	79.5	12.2	24.2	בני +65
				מין
16.3	81.8	10.5	22.4	גברים
21.2	77.8	13.5	25.6	נשים
				גיל
14.1	80.3	8.7	21.1	בני 65-74
22.5	79.2	15.3	26.4	בני 75-79
31.0	77.4	19.9	31.5	בני +80
				קבוצת אוכלוסייה
20.2	79.8	12.6	25.1	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
7.0	64.1	15.2	24.9	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
(1.3)	76.0	6.3	10.5	אוכלוסייה ערבית
				יבשת לידה של יהודים ואחרים⁽¹⁾
12.0	88.2	(5.8)	19.9	ישראל
18.3	81.7	10.1	21.2	אסיה-אפריקה
22.0	77.9	14.4	27.3	אירופה-אמריקה

מקור: למ"ס, סקר בני 60 ומעלה, 1997

1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.33: משקי בית של בני +65, לפי מידת הקור בדירה בחורף, ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים

סה"כ	לא קר	קר לעתים		סה"כ	
		קר לפעמים קרובות	תמיד קר		
100	68	15	9	8	סה"כ
100	70	18	7	5	קבוצת אוכלוסייה
100	80	12	4	4	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
100	57	9	17	17	אוכלוסייה ערבית
					עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾

מקור: ברג, א'; ברודסקי, ג' ואחרים. 2003, השפעת המצוקה הכלכלית של הזקנים על תנאי חייהם: סקר ארצי, ג'וינט-מכון ברוקדייל
 1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
 2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.34: משקי בית של בני +65, לפי הימצאות מים חמים בדירה, ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים

סה"כ	כל יום	2-3 פעמים בשבוע		סה"כ	
		פעם בשבוע	אין בכלל		
100	85	10	3	2	סה"כ
100	85	8	0	8	קבוצת אוכלוסייה
100	87	11	3	0	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
100	85	7	4	4	אוכלוסייה ערבית
					עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾

מקור: ברג, א'; ברודסקי, ג' ואחרים. 2003, השפעת המצוקה הכלכלית של הזקנים על תנאי חייהם: סקר ארצי, ג'וינט-מכון ברוקדייל
 1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
 2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.35: משקי בית של בני +65, לפי קיום בעיות בדירה, ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2003

אחוזים

סדקים	רטיבות	צנרת או ביוב	חלונות שבורים	כיורים שבורים/ אמבטיה רצפה לא תקינה שבורה	סה"כ
14	16	9	5	2	4
קבוצת אוכלוסייה					
13	14	12	3	4	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
24	24	9	23	2	אוכלוסייה ערבית
12	15	10	4	2	עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾

- מקור: ברג, א'; ברודסקי, ג' ואחרים. 2003, השפעת המצוקה הכלכלית של הזקנים על תנאי חייהם: סקר ארצי, גוינט-מכון ברוקדייל
1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
 2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.36: בני +65 וכלל האוכלוסייה ומידת שביעות הרצון מתנאי הדיור
וסביבת המגורים, לפי מין, 2002

אחוזים

כלל האוכלוסייה*	בני +65			
	נשים	גברים	סה"כ	
שביעות רצון מגודל הדירה				
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
75.6	87.0	87.4	87.2	מרוצה ומרוצה מאוד
24.4	13.0	12.6	12.8	לא כל כך מרוצה וכלל לא מרוצה
הפרעת המדרגות לגישה לדירה				
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
76.1	59.6	68.8	63.6	לא כל כך מפריע וכלל לא מפריע
23.9	40.4	31.2	36.4	מפריע ומפריע מאוד
שביעות רצון ממצבה הפיזי של הדירה				
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
68.6	73.4	74.7	74.0	מרוצה ומרוצה מאוד
31.4	26.6	25.3	26.0	לא כל כך מרוצה וכלל לא מרוצה
שביעות רצון מהיחסים עם השכנים				
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
82.5	86.9	83.8	85.6	מרוצה ומרוצה מאוד
17.5	13.1	16.2	14.4	לא כל כך מרוצה וכלל לא מרוצה
תחושת ביטחון ללכת לבד באיזור המגורים בשעת החשיכה				
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
73.6	57.5	81.2	68.1	בטוח ובטוח מאוד
26.4	42.5	18.8	31.9	לא כל כך בטוח וכלל לא בטוח

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* אוכלוסיית הסקר החברתי היא בני +20

לוח 3.37: בני +65 המתנדבים, לפי מין, גיל, קבוצת אוכלוסייה ויבשת
לידה - נתוני סקר בני 60 ומעלה, 1997

			אחוזים
נשים	גברים	סה"כ	
10.4	11.8	11.0	בני +65
			גיל
11.2	13.2	12.1	בני 65-74
11.1	11.6	11.3	בני 75-79
7.2	7.4	7.2	בני +80
			קבוצת אוכלוסייה
10.9	12.5	11.6	יהודים ואחרים ⁽¹⁾
4.7	7.9	5.9	מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾
..	(0.9)	1.1	אוכלוסייה ערבית
			יבשת לידה של יהודים ואחרים*
23.9	19.6	22.0	ישראל
4.1	8.8	6.3	אסיה-אפריקה
12.2	13.3	12.7	אירופה-אמריקה

מקור: למ"ס, סקר בני 60 ומעלה, 1997

1. כולל: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואוכלוסייה ללא סיווג דת (ראו מבוא)
2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.38: הרגלי קריאה של בני +65 ושל כלל האוכלוסייה⁽¹⁾, 1999

אחוזים

כלל האוכלוסייה	בני +65	
		עיתון יומי⁽²⁾
		קראו עיתון יומי לפחות פעם אחת בשבוע האחרון - סה"כ
76.4	60.6	
		שפת העיתונים
		עברית בלבד
55.0	35.0	
		שפות אחרות בלבד
13.8	21.5	
		עברית ושפות אחרות
7.0	4.0	
		ימי קריאת העיתון
		רק בימי חול
8.2	5.3	
		רק בסוף השבוע
17.1	14.9	
		בימי חול ובסוף השבוע
49.8	38.3	
		ספרים
		קראו לפחות ספר אחד בחודש האחרון - סה"כ
47.1	37.5	
		קראו בחודש האחרון
		ספר אחד
17.2	13.0	
		שני ספרים
13.8	10.9	
		שלושה ספרים ויותר
13.5	9.6	
		שפת הספרים
		עברית בלבד
27.7	12.9	
		שפות אחרות בלבד
15.3	19.5	
		עברית ושפות אחרות
2.3	..	
		רשומים בספרייה ⁽³⁾
20.3	8.1	

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי

1. גילאי 14 ומעלה

2. היוצא לאור בישראל

3. כגון: ספרייה ציבורית וספריית אוניברסיטה

לוח 3.39: הרגלי בילוי של בני +65 ושל כלל האוכלוסייה⁽¹⁾, 1999

אחוזים

כלל האוכלוסייה	בני +65	
14.4	14.0	השתתפו באופן פעיל בחוגים לחובבים בשנה האחרונה
29.7	5.7	השתמשו במחשב בשבוע האחרון ⁽²⁾ - סה"כ מזה: עיבוד תמלילים, גרפיקה, לומדות, גיליון
13.0	1.8	אלקטרוני וכדומה
17.8	2.0	משחקים
12.9	2.6	אינטרנט
43.1	33.0	ביקרו במופעי במה לפחות פעם אחת בשנה האחרונה - סה"כ
25.6	21.2	מזה: תאטרון, מחזמר, אופרה ⁽³⁾
20.3	9.3	הופעה מוזיקלית (פופ, רוק וכדומה)
15.3	6.5	מופע קומי
8.6	15.0	קונצרט קלאסי, מקהלה, חזנות
28.2	19.6	ביקרו במוזיאון בארץ לפחות פעם אחת בשנה האחרונה
32.1	12.2	צפו בסרט בבית קולנוע לפחות פעם אחת בחודש האחרון
91.1	88.3	צפו בטלוויזיה בשבוע האחרון
72.5	63.7	צפו בסרט בטלוויזיה לפחות פעם אחת בשבוע האחרון (כולל בוידאו או באמצעי אחר)
60.7	31.4	יצאו לבית קפה, למסעדה, לפאב או למקום דומה בארץ, לפחות פעם אחת בחודש האחרון
52.0	29.9	יצאו לנופש או לטיול בארץ, שכלל לינה מחוץ לבית, לפחות פעם אחת בשנה האחרונה
30.1	22.6	יצאו לנופש או לטיול בחו"ל לפחות פעם אחת בשנה האחרונה

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי

1. גילאי 14 ומעלה
2. שלא לצורך עבודה או לימודים
3. לא כולל הופעות חובבים

לוח 3.40: התפלגות נסיעות ביממה של בני +65 ושל כלל האוכלוסייה*, לפי זמינות רכב למשק בית ואמצעי תחבורה, 1996

אחוזים

משקי בית ללא רכב		משקי בית עם רכב		כלל משקי הבית		סה"כ
כלל	בני +65	כלל	בני +65	כלל	בני +65	
האוכלוסייה	האוכלוסייה	האוכלוסייה	האוכלוסייה	האוכלוסייה	האוכלוסייה	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
23.8	16.7	67.8	78.2	58.6	50.4	מכונית פרטית
13.4	5.9	6.8	2.2	8.2	3.7	הסעה מאורגנת
48.7	68.2	12.3	13.7	19.9	38.6	אוטובוס
14.1	9.1	13.2	5.9	13.3	7.4	אחר

מקור: למ"ס, סקר הרגלי נסיעה 1996/97
* בני 8 ומעלה

לוח 3.41: התפלגות נסיעות ביממה של בני +65 ושל כלל האוכלוסייה*, לפי זמינות רכב למשק בית ומטרת נסיעה, 1996

אחוזים

משקי בית ללא רכב		משקי בית עם רכב		כלל משקי הבית		סה"כ
כלל	בני +65	כלל	בני +65	כלל	בני +65	
האוכלוסייה	האוכלוסייה	האוכלוסייה	האוכלוסייה	האוכלוסייה	האוכלוסייה	
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	
39.9	43.0	38.8	40.3	39.0	41.6	הביתה
17.7	3.3	22.5	11.1	21.5	7.5	עבודה וענייני עבודה
6.5	1.6	6.0	1.4	6.1	1.5	לימודים
12.5	24.1	10.7	21.7	11.1	22.9	קניות וסידורים
8.2	13.7	8.7	12.7	8.6	13.2	ביקור קרובים
15.1	14.2	13.4	12.9	13.7	13.3	אחר

מקור: למ"ס, סקר הרגלי נסיעה 1996/97
* בני 8 ומעלה

לוח 3.42: בני 65+ המורשים לנהוג, לפי גיל ומין, 2002

סוף שנה

נשים	גברים	סה"כ	
			מספרים מוחלטים
45,587	132,068	177,655	בני 65+
37,246	95,682	132,928	בני 65-74
8,341	36,386	44,727	בני 75+
			אחוזים מתוך האוכלוסייה המתאימה
48.2	79.9	63.6	כלל המורשים לנהוג*
12.1	47.4	27.1	בני 65+
18.6	59.7	36.8	בני 65-74
4.7	30.7	15.2	בני 75+

מקור: למ"ס, מצבת הנהגים בישראל
* האחוזים מתייחסים לבני 17+

לוח 3.43: בני +65 וכלל האוכלוסייה שדיווחו על חשיפה לעבריינות, לפי מין, 2002

אחוזים

כלל האוכלוסייה ⁽¹⁾	בני +65		סה"כ	
	נשים	גברים		
19.9	13.3	14.0	13.6	סה"כ נחשפו לעבריינות ⁽²⁾
6.4	6.9	5.1	6.1	מזה: פריצה לדירה
5.0	6.1	3.3	4.9	גנבה
14.6	4.1	14.3	9.8	פריצה לרכב ⁽³⁾
מתוך אלו שנחשפו לעבריינות, דיווחו למשטרה על:				
58.6	63.6	64.8	64.0	פריצה לדירה
48.3	58.3	61.9	59.4	גנבה
56.3	43.7	51.0	49.6	פריצה לרכב

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. אוכלוסיית הסקר החברתי היא בני +20
2. כולל פריצה לדירה ו/או גנבה ממנה, גנבה ללא שימוש בכוח או ללא איום בשימוש בכוח, פריצה לרכב, גנבת רכב, פגיעה גופנית
3. מתוך אלה שהיה רכב ברשותם או ברשות בני משק הבית